

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De vanitate et miseria humane vite. liber d[omi]ni
Joha[n]nis tritemij abbatis spanhemen[sis] ordinis diui
patris benedicti**

Trithemius, Johannes

Moguntina, 1495

De p[re]sentis vite breuitate et necessitudine mortis. Capitulu[m] viii.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00040426-7

77
pontifex vicarius christi. multis in hac vltima tentacionibus
quatur: et quanto excellentius sup omnes sublimatus cernitur:
tanto abundantius miseria repletur. A summo enim principe
mortalium vsq; ad agricolae filium: non est sine miseria
homo sup terram. Totus enim mundus: miseria et amaritudine
plenus est. Si religionem intraueris miseriam inuenies:
si permanseris in seculo: miseriam offendes. Si doctus
in omni varietate scripturarum euaseris: miseriam in
omnibus inuenies: quoniam qui apponit scientiam: apponit
et dolorem. Si magnus, diues, et potens, effulseris: multa
miseria non carebis. Sed nec humilibus abiectisque de
esse miseria poterit: qui eo plerumque infeliciores sunt: quod
se miseros non agnoscunt. Necessaria quoque generi humano
rusticitas: multis est subiecta miseris. Omnis itaque
status presentis vite: multis tentacionibus et miseris plenus
est. O vanitas vanitatum: quid te felicem existimas?
Displicet unicuique status proprius: et placet alienus. Pauci
suis limitibus sunt contenti. Qui duxit in matrimonio
uxorem, se ligatum ingemiscit: libertatem recuperare amissam
desiderat: vitam monachorum laudat. Fastidit quod habet: et
concupiscit quod non habet. Alius professioni monastice
astrictus, ordinem horret et habitum: intentionem suam reuocat
ad mundum: propositum sancte conuersationis vituperat: matrimonium
magna voce laudat. Sed quid multis vtor? Unusquisque
alterius fortunam estimat meliorem. Et hoc vanitas est:
et afflictio spiritus. Habent (crede mihi) omnes status
humani progressus miseras suas: et ubi maior putatur
esse felicitas: ibi miseria copiosior exuberat. Qui preteritis
sunt alijs fortunam subditorum meliorem existimant: qui vero
preteritis coguntur esse subditi: se miseros et illos credunt esse
felicis. Sed omnes decipimur: quod aliquem statum carere miseria
in mundo arbitramur. Ubique in hoc mundo miseria: ubique
tentatio est. Nemo enim ante mortem vere felix dicendus.

De presentis vite breuitate et necessitudine mortis.

Capitulum viij.

L iij

25. **O**mo breui viuens tempore. multis ac pene
 cōtinuis in hac vita miserijs quatitur: vt per
 tentacōnes quas in mūdo sustinet: venire ad
 eterna gaudia festinet. Dicit em̄ scriptura. Qm̄
 p̄ multas tribulacōnes oportet nos intrare in regnū dei.
 Tempus vite nostre sup̄ terrā breuissimū est: et multis
 calamitatibus obnoxū. Qui hodie sanus uiuit et letus:
 cras forsitan inter mortuos computabitur. Quid igitur
 superbis terra et cinis? Cur te non recognoscas esse mor-
 talem? Aut si cognoscis: quare nō metuis? Diu in hac
 vita manere nō poteris: quippe q̄ singulis horis ad mor-
 tē curris. Quid vanis tumes honoribz: vermibus mor-
 esca futurus? Quid te diuitē existimas: quē pauperrimū
 breui futurū non ignoras? Quid instaris de scientia nū-
 di: qui omnes sensus post p̄culū pditurus es? Quid
 gloriaris de pulchritudine: qui vilissimū cadauer et putri-
 dum stercus post modicū eris? O ceca semp̄ humane cō-
 ditionis stulticia. Cur te miserū nō recognoscas o homo
 mortalis? Diuitē te et felicem existimas: et q̄s proxima sic
 mors tua minime pensas. In foribus est: ad interitū tuū
 lā festina p̄perat. Quid de potestate terrena p̄sumis? Dis
 em̄ potentatus breuis. Ep̄s es: cito moueris: et alius
 in locū tuū exurget. Ubi sunt antecessores tui? Ubi pri-
 mus ante te? Dormi sunt: et tu in locū eorū surrexisti.
 Manere in cathedra mortalū diu non poteris: sed eos
 quos premisisti mor̄ sequeris. Abbas et prior monacho-
 rū es: nō diu manebis. Veniet mors et iam p̄perat: prio-
 ratū tuū donabit alteri: te vero summo iudici p̄sentabit
 discutiendū. Quid tibi tūc p̄derit breuis sed rā tūc amissa
 potestas? Quid ep̄scopalis dignitas: qd̄ reuerentia pas-
 toralis iurare poterit? Enūvero p̄ tibi cōmissis ouibus
 summo pastori deo tūc p̄sentandus es: et de om̄ibus illi
 rationē reddaturus. In illa die cognosces culpe pastoris
 incūbere: si qd̄ minus utilitatis pastor internus deus in
 ouibus suis potuerit inuenire. Cui em̄ multū cōmittitur:
 multū ab eo requiret. Quot boies modo sub cura et regia

5
 Fructuorum
 Salo h.
 abbas
 vniuerso

22.

lo

mine tuo recipis: p tot ouibus in extremo iudicio respon-
debis. Eniuero nō solū p aīa tua rationē deo redditurus
es: sed oīm tibi subditoꝝ rector positus: p singuloꝝ aīa-
bus deo respondebis. **D** si illū diem ante oculos mentis
tuenūc ponerēs: o si nouissima tua pūderēs: mundū cū
vanis honoribus facile cōtemnerēs. Ecce mors pperat:
ecce finis appropinquat: ecce cōsummatio regiminis tui
festinat. **S**i ergo sapiēs. si aīe tue periculū metuis: memo-
rare peccata p̄terita: et recordatio mortis nunq̄ ab intē-
tus recedat. Dicit em̄ vir sapiēs. **M**emorare nouissima
tua: et in eternū non peccabis. **N**ihil sic boiem a vanitas
tibus mūdi reuocat nihil sic desideria carnis mortificat:
sicut frequēs et intenta meditatio mortis. **F**acile cōtemne
mundū: q̄ semp se cogitat moriturū. **D**inc salomon mor-
tus ex cōsideratione certissime mortis ait. **R**isum reputa-
ui errorē: et gaudio dixi. **Q**uid frustra deciperis? **I**dcirco
eo melius est ire ad domū luctus: q̄ ad domū cōiuij.
In illa em̄ homo de fine suo redditur sollicitus: in ista ve-
ro nihil de morte cogitat. **Q**uid si hō multis annis vixe-
rit sup terrā? **Q**uid si diues. si potens. si nobilis fuerit?
Mors auctoritatē terrene potestatis nō metuit: diuicia-
as nō attendit: nobilitatem generis nō pauescit. **P**ari in
omēs fertur vindicta: rapere omēs sine psonaz acceptio-
ne didicit: parcere nulli nouit. **O**mēs morimur: oēs ad
tribunal christi p meritis discutiēdis p̄trabimur: manea-
re diu in hoc mūdo nulli cōceditur. **N**emo igit̄ semetipm̄
deciat: nemo de mūdi honoribz p̄sumat: nemo in mul-
titudine diuiciarū cōfidat. **E**d bene moriendū p bonā vi-
tā vnusquisq̄ se p̄paret: **nemo de lōgitudine vite in incer-
tū speret: qm̄ quāto quisq̄ diutius in mūdo vixerit: tan-
to minus ad moriendū volūtarius erit. Quare hoc? Enī
vero dū plongatur vita: in multis crescit et culpa. Sepe
em̄ qui ad moriendū iuuenis paratus et volūtarius cerni-
tur: senex imparatus et lōgioris vite cupidissimus inue-
nitur. Cū vita crescit appetitus viuendi: et quāto ad mor-
tem homo pperat: tāto amplius vitā amat. **D**iuus em̄**

Eccl. 7.
vix meditatio in
morte.

Eccl. 7.

comparatio ad
mortem.
fol. 9.

ay moribz in
mūdo au
vix p̄d m̄

longa vita
in p̄p̄da
23.

Gen. 6.

mortē iuuenis metuit: qm̄ deliquisse in paucis se cogno-
 scit. Dū vero ad seniū etas hoīs extenditur: multis vicijs
 et peccatis deturpat: et mortē tanto anxius metuit: quā
 to se in multis deliquisse recognoscit. Prona est ad pecca-
 tū būana infirmitas: et que tēpus vite sibi concessum in
 bonis operibus debuerat expendere: carnis voluptatibz
 cernit ut plurimū indulgere. Vitam plonari homo sibi
 expostulat: et dū penitentiā de p̄teritis agere tardat: imo
 paratus mori formidat. Vivere diu miser in mūdo deside-
 rat: et quāto diucius in hac vita manere pmittitur: tāto
 minus emēdasse mores inuenitur. Esse senex desiderat:
 dicta recusat. Venire ad seniū p̄ multos annos petit: et cū
 puenit: exire de corpore ptimescit. O miserrima būane
 infirmitatis cōditio. Quid frustra deciperis homo mora-
 talis? Quousq; te mortiturū nō recognoscis? Dale vi-
 uis: et idcirco mori ptimescis. Delicta iuuetutis tue p̄ pen-
 nitentiā noluiti abstergere: peccatis peccata nō timuisti
 addere: et ideo ante iudicem internū refugis comparere.
 Sed frustra memis: frustra ptimescis: euadere mortē nō
 poteris. Tēpus ad penitendū tibi progari expostulas: et
 quātūcūq; plongatū acceperis: vitā nō emendas. Quid
 tibi longissima vita proficit: que in peccatis tota senescit?
 Quid multi anni: a bonis opibus vacui? O rara in sen-
 nibus emēdatio vite. Semp veteribz noua cōiūgit vicia:
 semp in deterius pficit: sp̄ ad mortē senectus dubia rēdit.
 Animū em̄ que in adolescētia semel induit: om̄ibz diebz
 quibz cōuersatur sup terrā nō dimittit. Valde em̄ difficile
 est assueta relinquere: et in veteri mente noua cogitare.
 Que iuuenis didicit: senex retinebit. Propositū emenda-
 toris vite q̄ differēdo negligit: turpiter amittit. Ecce dū
 sanī sumus penitentiā salutarē differim⁹: emendationē vl-
 te nre de die in diem p̄crastinam⁹: et dū viuere diucius
 in mūdo cupim⁹: mortis hora p̄occupati. sine penitētia
 ab hac vita discedim⁹. Emēdationis p̄positū in mēte quo-
 tidie volumus: cras incipere cogitamus: sed dū vim no-
 bis cōtra malā cōsuetudinē inferre negligimus: semp in

Quo Horatius in
de Senectute est in lib.

In penitentiā
de Senectute
in lib. 2.

Co. i. i. i. i.
de Senectute
in lib. 2.
29 23

31
peccatis p̄seueramus. Nemo em̄ surgere de praua cōsuetudine poterit: nisi qui sibi vim contra desideria carnis faciat. Hinc de pharaone in exodo dicitur. Induratum est cor pharaonis: nō vult dimittere populū meū: nisi in manu forti et brachio extento. Quis p̄ pharaonē nisi diabolus accipitur: qui peccatores induratos tenere in sua seruitute phibetur. Ip̄e em̄ omnium iniquorum caput. quē in luto prauae cōsuetudinis suo imperio semel subdidit: ad penitentie remedia cōfugere. nisi in manu valida nō p̄mittit. **Que manus valida? Quod brachiū extentū? Audi.** **Das** manus valida gratiā dei omnipotentis exprimit: sine cuius auxilio ad penitentiā nemo resurgit. Enūvero q̄ sua sponte in peccati foueam semel ceciderit: surgere sine speciali gratia dei nō valebit. **Stare ante ruinā nemo potest. nisi** omnipotentis gratia eū seruādo p̄ueniat: surgere post ruinam nemo potest: nisi misericordis dei clemētia eū iuuādo erigat. **Quid ergo liberū arbitriū? Quid brachiū extentū? Audi.** Libertas arbitrij ad omne opus bonū necessaria est: p̄ quā dei gratia in nobis operatur et velle et p̄ficere pro bona voluntate. **Sicut artifex opus suū per instrumentū aptū operatur et p̄ficit: sic gratia dei p̄ liberum arbitriū bonū opus in hoībus disponit et facit.** Et sicut liberū arbitriū sine gratia dei nihil proficit: ita gratia dei ad operandū bonū in nobis. nostrū arbitrium requirit. Hinc sanctus apostolus scribens corinthijs dicit. **Hortamur vos ne in vacuū gratiā dei recipiatis.** Ergo gratia dei aliquādo in vacuū recipitur. **Plane in vacuū. Quomodo hoc? Audi.** Quisquis penitentiā sanus agere negligit: quisquis bonū operari dū potest spernit: in vacuū dei gratiā accepit. Idcirco dicitur. **Non dimittet populū meū nisi in manu valida et brachio extento: id est in gratia dei et libero hoīs arbitrio.** **Extende brachium: gratia dei in promptu est.** **Extende: ne et gratiā similes tempus penitentie amittas.** **Quid moraris? Quid tardas? Quid fluctuas? Quid vanis cogitacōibz estuas? Regnū dei vim patitur. Quousq; dissimulas? Quousq;**

Exodo

Grā dei
p̄ueniens

cooperans
formans

liberū arbitriū

simile

liberū

2. cor. 5

32

cor. in) de sibi
na
Polo. A.
Matth. 16.
1

2

Dei gratiā in vacuā recipis? Cur manū validā ad libera-
 tionē tui non ponderas? Quare brachium volūtatis tue
 ad gratiā dei vltro se offerentē non extendis? Quare von
 cantu deo non occurris? Quid negligis? Nulla sine labo-
 re virtus: nulla cōtra malā consuetudinē sine maximo su-
 dore certamina. Ad celeste regnū non venitur p desideria
 carnis sed spūs. Carnis autē desideria nemo potest ex-
 tinguerē: nisi qui gratia dei adiutus vim sibi nouerit in-
 ferre. Quā vim? Audi a dño. Qui vult inquit venire post
 me: abneget semetipm sibi. et tollat crucē suā: et sequatur
 me. Sic latet vis: hic neruus victorie consistit. Si victa
 carne ad regnū celoz venire desideras: voluntatē ppriam
 p dei amore contemnas. Ambula secundū spiritū: et car-
 nis desideria superabis. Verūtāmen in omnibus his crucē
 tuā ferre quotidie non negligas: si venire post dñm salu-
 briter optas. Quā crucē? Quotidiane temptationis. Quo-
 nā modo ferenda est? Per patientiā. Ipse em̄ dñs dicit
 imitatoribus suis. In patientia vestra possidebitis aīas
 vras. Et sanctus apłus. Patientia inquit vobis necessa-
 ria est. Nūc itaqz arbitrij tui extende brachiū: si cupis te-
 nebrosam euadere egiptum. Quid formidas? Quid hesi-
 tas? Quid dubitas? Quare nō hodie incipis penitentiā:
 qui te breui moriturū nō ignoras? Ecce tā properat ami-
 putatrix penitentie mors: que et vitā tuā et diu dilatū pe-
 nitendi propositū pariter extinguet.

**De mortis amaritudine et iudi-
 cij districtione.**

Cap. ix.

Unum terribiliū terribi-
 lissimū est mors: que cū maximis doloribus
 animā rapit de corpore: que in puluerē carnē
 redigit: et spiritū p meritis iudicandū ad tri-
 bunal dei trāsmittit. Mors quidē omnibz certa: sed solis
 peccatoribz metuenda. Justus em̄ quacūqz morte pccu-
 patus fuerit: in refrigerio erit. Nō sic impij nō sic: quibz
 mors vite pñtis dat terminū: et eterne calamitatis iudicij

Sap. 4.